

СЛУЖБОВА ІНФОРМАЦІЯ ТА ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

PROPRIETARY INFORMATION AND PERSONAL DATA IN INFORMATION SYSTEM LAW ENFORCEMENT AGENCIES

Блінова Г.О.,

кандидат юридичних наук, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського гуманітарного університету

Досліджуються поняття, зміст, значення службової інформації та персональних даних в системі інформаційного забезпечення правоохоронних органів, чинне законодавство, що регулює правові режими цих видів інформації, порядок їх використання та проблеми забезпечення.

Ключові слова: службова таємниця, службова інформація, інформація для службового користування, конфіденційна інформація, що є власністю держави, конфіденційна інформація, таємна інформація, персональні дані, ідентифікація.

Исследуются понятие, содержание, значение служебной информации и персональных данных в системе информационного обеспечения правоохранительных органов, действующее законодательство, регулирующие правовые режимы этих видов информации, порядок их использования и проблемы обеспечения.

Ключевые слова: служебная тайна, служебная информация, информация для служебного пользования, конфиденциальная информация, которая является собственностью государства, конфиденциальная информация, секретная информация, персональные данные, идентификация.

We study the concept, content, value of proprietary information and personal data in the information system of law enforcement agencies, the legislation that governs the legal regimes of these types of information, the order of their use and maintenance problems.

Key words: official secrets and proprietary information, information for official use confidential information held by the State, confidential information, secret information, personal data, identification.

Постановка проблеми. Проголошення України демократичною, соціальною та правовою державою вимагає підвищення ефективності функціонування усіх ланок суспільства. До базових засад розбудови української держави необхідно віднести й принцип гласності, що є основним чинником у забезпеченні цього конституційного положення. Як зазначають О.О. Федоренко, С.О. Керсіцький, А.І. Курбатов, закони про доступ до публічної інформації існують у більшості демократичних держав, вони виступають реальним правовим механізмом здійснення одного з основних прав людини – права на доступ до публічної інформації, що є, у свою чергу, вимогою європейських стандартів та необхідною умовою інтеграції України в Європейське Співтовариство [48, с. 169]. Прийняття на початку 2011 року Закону України «Про доступ до публічної інформації» є результатом концентрації демократичних тенденцій та роботи громадських організацій, спрямованих на побудову відкритої для суспільства влади. Зазначений нормативно-правовий акт є сучасним правовим інструментом реалізації принципу гласності та інформаційної відкритості влади. Однак виключенням з цього правила є режими службової інформації (таємниці) та персональних даних.

З прискоренням тенденцій інформатизації суспільного життя громадян України та діяльності системи державних органів все більшої актуальності набуває забезпечення права громадян на невтручання в їх особисте і сімейне життя, передбачене статтею 32 Конституції України. Проте в процесі своєї життєдіяльності громадяни України як члени суспільства нашої країни повинні передавати державним органам частину персональної інформації про себе для забезпечення виконання їх прав державою. Обов'язковість передання персональних даних суб'єктам владних повноважень прописана у ст. 28 «Модельного закону про інформатизацію, інформацію та захист інформації» держав-членів СНД. Зі свого боку органи владних повноважень відповідно до «Модельного закону про інформатизацію, інформацію та захист інформації» зобов'язані застосовувати заходи з їх захисту від розголошення. Такі заходи повинні застосовуватись з моменту

отримання вказаних даних і до їх знищення чи знеособлення, чи до отримання згоди особи, якій ці відомості належать, на їх розголошення [18]. Загальні правила організації порядку використання та захисту персональних даних в процесі роботи суб'єктів владних повноважень здійснюються відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» [35]. Водночас інформаційне забезпечення кожної державної служби є важливим елементом її функціонування. Особливого значення набуває інформаційне забезпечення державних служб, діяльність яких пов'язана із застосуванням державного примусу. Інформаційне забезпечення правоохоронної діяльності потребує активного використання персональних даних осіб, що мають відношення до протиправної діяльності, водночас в інтересах забезпечення оперативності та повноти роботи правоохоронних органів важливим є дотримання службової таємниці цих служб. Так правові режими службової таємниці та персональних даних перетинаються та тісно переплітаються в системі інформаційного забезпечення роботи правоохоронних органів, що призводить до деяких правових колізій під час застосування їх правил.

Метою статті є з'ясування кола правоохоронних органів, правових підстав та основних напрямів використання ними персональних даних та службової інформації у процесі забезпечення їх діяльності, а також виявлення проблемних питань щодо реалізації правил використання персональних даних і службової інформації правоохоронними органами в процесі своєї юрисдикційної діяльності. Предмет розгляду цього наукового дослідження – правові норми та наукові теорії, що визначають зміст та правовий режим службової таємниці і персональних даних, порядок їх формування, зберігання та межі використання.

Аналіз досліджень проблеми. З'ясуванню змісту поняття «правоохоронний орган», його ознакам та особливостям правоохоронної діяльності були присвячені роботи таких науковців, як О.М. Бандурка, О.С. Захарова, В.Я. Карабань, В.С. Ковальський, В.Т. Маляренко та Н.С. Юзікова. Проблематиці інформаційного забезпечення діяльності державних органів у науці адміністративного права приділялася значна увага такими вченими, як Є.Ю. Бараш,

Є.Д. Бондаренко, Н.С. Калашник, Р.А. Коваль, А.О. Пугач та ін. Водночас окремо дослідження правового регулювання використання службової інформації та персональних даних у системі інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів, враховуючи специфіку статусу цих органів, комплексно не проводились.

Виклад основного матеріалу. Здійснення управління та управлінської діяльності в сучасних умовах, зазначає Є.Ю. Бараш, можливо тільки за умови належного інформаційного забезпечення, яке опосередковує та впорядковує відповідні управлінські зв'язки, що виникають між суб'єктом і об'єктом управління [1, с. 34]. Як зазначає Р.А. Коваль, інформаційно-аналітичне забезпечення – це процес створення оптимальних умов для задоволення інформаційних потреб та реалізації посадових обов'язків органів державної влади на основі формування та використання інформаційних ресурсів. Метою інформаційно-аналітичного забезпечення державних органів виконавчої влади, стверджує Р.А. Коваль, є створення умов для прийняття ефективних державних управлінських рішень [12]. Є.Д. Бондаренко вважає, що інформаційне забезпечення – це процес задоволення потреб в інформації, заснованої на застосуванні спеціальних засобів і методів її отримання, опрацювання, накопичення й видачі в зручному для використання вигляді, а структура цього забезпечення включає інформаційний фонд та спеціальні прийоми й методи інформаційного забезпечення, це явище одночасно являє собою, по-перше, певну організаційну діяльність отримання, опрацювання, накопичення й видачі інформації, по-друге, прийоми та методи її здійснення, по-третє, певні матеріальні об'єкти – інформаційний фонд [3]. Безпосереднім елементом системи інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів є персональні дані, які дозволяють ідентифікувати учасників протиправних дій, свідків, потерпілих, осіб, що проводять дослідження та перевірку. Якісне інформаційне забезпечення правоохоронних органів, у тому числі достовірними персональними даними, є гарантом ефективності виконання покладених на них функцій.

О.М. Бандурка зазначає, що під правоохоронними органами прийнято називати функціонуючі в державі та суспільстві установи та організації, основним завданням яких є забезпечення законності, боротьби із злочинністю та іншими правопорушеннями [46]. Такі науковці, як О.С. Захарова, В.Я. Карабань, В.С. Ковальський та В.Т. Маляренко, під правоохоронним органом розуміють юрисдикційний орган, уповноважений державою виконувати в установленому законом порядку функції або завдання з охорони права, охорони правопорядку, розслідування або запобігання порушень права, відновлення порушеного права, захист національної (державної) безпеки, підтримання правопорядку, забезпечення стану законності [45]. Ми приходимо до висновку, що орієнтуючись на теоретичні напрацювання зазначених вище науковців, на даний час правоохоронними органами можна вважати абсолютну більшість органів виконавчої влади. Визначити саме правоохоронні органи з великого різноманіття державних органів допомагає також врахування ознак таких ознак, що запропоновані Н.С. Юзіковою: владний характер захисту суспільних відносин компетентними органами; визначеність діяльності у регламентованих законом процедурних межах і формах; можливість застосування заходів державного примусу; здійснення правоохоронної діяльності спеціально уповноваженими державою органами, які комплектуються кваліфікованими фахівцями, переважно юристами [49]. Наукові визначення та узагальнення конкретизуються законодавцем. Законом України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» правоохоронними органами визначено – органи прокуратури, внутрішніх справ, служби безпеки, Військової служби правопорядку в Збройних Силах Укра-

їни, митні органи, органи охорони державного кордону, органи державної податкової служби, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції. Як зазначає О.М. Бандурка, цей перелік не є повним. На його думку, необхідно до правоохоронних органів віднести також органи та заклади юстиції (Міністерство юстиції, нотаріат, відділи реєстрації актів цивільного стану), Національний антикорупційний комітет, Раду національної безпеки і оборони, адвокатуру, а також державні органи та громадські організації, які в тій чи іншій мірі також виконують правоохоронні функції.

Для виконання покладених на зазначені правоохоронні органи функцій відповідно до положень про їх правовий статус, вони мають право одержувати від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, інших юридичних осіб та їх посадових осіб, фізичних осіб-підприємців інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на них завдань, а також користуватися відповідними інформаційними базами таких державних органів, державними, в тому числі урядовими, системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами. Що свідчить про провідну роль інформаційної складової в роботі цих органів. Значний масив інформації, що використовується ними в процесі роботи, носить конкретизований характер, обумовлений використанням персональних даних окремих фізичних осіб, що потрапляють до правоохоронних органів шляхом реалізації адміністративних правовідносин.

Конституція України у статті 34 закріпила право кожного вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб, за винятком спеціально визначених у законі обставин [15]. Таке обмеження здійснюється за допомогою правового інституту інформації з обмеженим доступом, яка, у свою чергу, поділяється за чинним законодавством на конфіденційну, таємну та службову інформації [10]. Зазначені види інформації охоплюють як публічно-правові, так і приватно-правові таємниці, оскільки чинне законодавство, що містить визначення таємниць, чітко не вказує на характер обмеження доступу до інформації, що їх становить. Загалом чинне українське законодавство передбачає більше двадцяти видів таємниць. Значна частина режимів таємниць переживають своє становлення, тому термінологія у сфері їх обігу не досить виважена, до того ж останні зміни у інформаційному законодавстві вказують на необхідність перегляду підходу до цього виду інформації з обмеженим доступом як до таємної [26]. Навіть достатньо напрацьовані правові інститути комерційної, банківської, адвокатської таємниць у законодавчому визначенні відповідних понять не містять чіткої вказівки на вид інформації з обмеженим доступом, що їх складає, відповідно до чинних Законів України «Про інформацію» та «Про доступ до публічної інформації».

В процесі своєї діяльності правоохоронні органи накопичують в межах своїх інформаційних систем та баз даних значні обсяги персональних даних, що також є інформацією з обмеженим доступом: як роботодавці вони збирають, зберігають та використовують персональні дані своїх найманих працівників; як суб'єкти владних повноважень – персональні дані осіб, яким надають адміністративні послуги [24] та персональні дані про осіб, щодо яких складаються протоколи про вчинені адміністративні правопорушення, та притягнутих до адміністративної відповідальності. Особливим питанням є захист персональних даних працівників правоохоронних органів, взятих під захист.

Аналізуючи перелік відомостей, що складають персональні дані, нами було з'ясовано, що у Законі України

«Про захист персональних даних» чітко не вказано зміст відомостей, що складають персональні дані, проте Законом України «Про інформацію» до конфіденційної інформації про фізичну особу віднесено дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адресу, дату і місце народження [36]. Конституційний Суд України Рішенням від 30 жовтня 1997 року № 5-зп відніс до конфіденційної інформації про фізичну особу, ще й відомості про її майновий стан та інші персональні дані [42], а рішенням від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012, даючи офіційне тлумачення частин першої, другої статті 32 Конституції України пояснив, що до інформації про особисте та сімейне життя особи (персональні дані про неї) входять відомості про національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, і т. д. [43] Але законодавством України не встановлено і не може бути встановлено, роз'яснює Міністерство юстиції України, чіткого переліку відомостей про фізичну особу, які є персональними даними, задля можливості застосування положень Закону «Про захист персональних даних» до різноманітних ситуацій, в тому числі при обробці персональних даних в інформаційних (автоматизованих) базах та картотеках персональних даних, що можуть виникнути у майбутньому, у зв'язку зі зміною в технологічній, соціальній, економічній та інших сферах суспільного життя [4]. Конституційний Суд України також вважає, що перелік даних про особу не є вичерпним, більша їх частина визнається конфіденційною інформацією. До конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження. Віднесення персональних даних до відкритої інформації або до інформації з обмеженим доступом здійснюється за ключовою ознакою – можливістю ідентифікувати особу-суб'єкта персональних даних. У разі можливості ідентифікації особи правопорушника за персональними даними, що є конфіденційною інформацією, то протоколи про адміністративні правопорушення повинні використовуватись із врахуванням правил використання носіїв конфіденційної інформації. Це питання потребує врегулювання на законодавчому рівні, наприклад, шляхом внесення відповідних змін до Закону України «Про захист персональних даних».

Не тільки Законом України «Про захист персональних даних» та Типовим порядком обробки персональних даних у базах персональних даних закріплюється обов'язок працівників правоохоронних органів дотримуватись правил використання персональних даних, за якими можна ідентифікувати особу, які мають характер конфіденційної інформації, як їх володільців чи розпорядників. Обов'язок осіб, уповноважених на виконання функцій держави не розголошувати і не використовувати в інший спосіб конфіденційну інформацію, що стала їм відома у зв'язку з виконанням своїх службових повноважень, крім випадків, встановлених законом, визначаються також Законом України «Про правила етичної поведінки» [40], загальними правилами поведінки державного службовця [5] та етичними кодексами окремих відомств. Так, Кодекс професійної етики та поведінки працівників прокуратури у ст. 11 зобов'язує працівників прокуратури забезпечувати конфіденційність інформації, яка стала їм відома у зв'язку з виконанням своїх службових повноважень, особливу увагу приділяти питанням обмеження доступу до персональних даних громадян [13].

Таким чином, якщо у протоколах використовуються персональні дані, то використання цих документів повинно здійснюватись із врахуванням вимог Закону України «Про захист персональних даних» та Типовим порядком обробки персональних даних у базах персональних даних, супроводжуватись відбиранням у правопорушника письмової згоди на використання його персональних да-

них, що є проявом добровільного волевиявлення фізичної особи щодо надання дозволу на обробку її персональних даних відповідно до сформульованої мети їх обробки.

Персональні дані, що наділені значними механізмами захисту від неправомірного використання та незаконного розголошення, що передбачені її власним режимом, набувають додаткового захисту в рамках інституту службової таємниці правоохоронних органів, який також передбачений чинним вітчизняним законодавством.

Яскравим прикладом термінологічної неузгодженості у сфері обігу інформації з обмеженим доступом є використання в законодавстві на одному рівні таких термінів, як «службова таємниця» та «службова інформація». Така негативна термінологічна невизначеність законодавства, що регулює інформаційні відносини з приводу використання службових відомостей є свідченням перебудови системи інформації з обмеженим доступом, що розпочалась із прийняттям Закону України «Про доступ до публічної інформації». Інтенсивний інформаційно-технологічний розвиток привів до створення можливостей відносно легкого та швидкого отримання будь-яких відомостей. Як зазначено у Концепції технічного захисту інформації в Україні, на сучасному етапі розвитку інформаційних технологій створилися можливості витоку інформації, порушення її цілісності та блокування. У свою чергу, витік інформації, яка становить державну та іншу передбачену законом таємницю, службову інформацію, – це одна з основних можливих загроз національній безпеці України в інформаційній сфері [27]. Тому законодавець вважає, що одним з головних принципів технічного захисту інформації є захист відомостей, що становлять службову інформацію на рівні з державною та іншими видами таємниць.

Відповідно до чинного законодавства службовою інформацією є інформація, що міститься в документах суб'єктів владних повноважень, які становлять внутрішньому службову кореспонденцію, доповідні записки, рекомендації, якщо вони пов'язані з розробкою напряму діяльності установи або здійсненням контрольних, наглядових функцій органами державної влади, процесом прийняття рішень, передують публічному обговоренню та/або прийняттю рішень, а також інформація, що зібрана в процесі оперативно-розшукової, контрольно-наглядової діяльності, у сфері оборони країни, яку не віднесено до державної таємниці. Документам, що містять інформацію, яка становить службову інформацію, присвоюється гриф «для службового користування». Конкретизований перелік відомостей, що складають службову інформацію в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, іншими суб'єктами владних повноважень, у тому числі на виконання делегованих повноважень, не може бути обмеженим у доступі.

Аналогічні законодавчі положення щодо використання конфіденційної інформації, що є власністю держави, існували і до прийняття Закону України «Про доступ до публічної інформації». Фактично має місце заміна назви «конфіденційна інформація, що є власністю держави» на «службову інформацію», про що пише і Я.Д. Скиба. Цей науковець однією із проблем правового регулювання використання службової інформації вбачає те, що пунктом 3 ст. 21 Закону «Про інформацію» та ст. 9 Закону «Про доступ до публічної інформації» визначено, що порядок доступу до службової інформації регулюється законом. Я.Д. Скиба зазначає, що жодного єдиного порядку віднесення інформації до службової не встановлено чинними законами України [44, с. 335]. Слід погодитись, що основні правила правового режиму використання службової інформації, визначені не у законі, а у підзаконному нормативно-правовому акті «Про затвердження Інструкції про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять службову інформацію» [29]. Зміна назви цього акту, а також за-

міна терміну «конфіденційна інформація, що є власністю держави» на «службову інформацію» у значній кількості правових документів відбулась відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 р. № 938, прийняття якої пов'язано із Законом України «Про доступ до публічної інформації».

Тепер заборона не розголошувати конфіденційну інформацію, що є власністю держави, замінена на заборону не розголошувати службову інформацію. На сучасному етапі розвитку вітчизняного законодавства система нормативного забезпечення режиму службової інформації знаходиться на гідному рівні, оскільки визначена основна частина правил формування, зберігання, використання, передавання, знищення відомостей, що складають службову інформацію та передбачені норми, які визначають підстави та порядок притягнення до юридичної відповідальності службових осіб за порушення правил використання службової інформації.

На сучасному етапі розвитку законодавства про публічну інформацію нормативно-правові акти, що регламентують порядок обігу публічної службової інформації пропонуємо поділити на декілька груп: 1) відомчі положення та інструкції про забезпечення доступу до публічної інформації [6; 9; 22]; 2) нормативно-правові акти, що визначають обов'язок не розголошувати службову інформацію [23; 41]; 3) відомчі переліки відомостей, що складають службову інформацію [19; 33]; 4) відомчі інструкції та положення про порядок використання службової інформації в окремих службах та органах [30]; 5) акти про ведення загального діловодства щодо обігу службових листів, службових документів, записок [28]; 6) нормативно-правові акти, що передбачають проведення службових розслідувань за порушення правил використання службової інформації та дисциплінарну відповідальність [31]. Водночас Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП) не містить норми, яка б передбачала адміністративну відповідальність за порушення режиму службової інформації. Натомість КУпАП встановлює адміністративну відповідальність статтею 1728 за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень, та статтею 2125 за порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави [14]. Продовжуючи логіку законодавця щодо термінологічної уніфікації законодавства про службову інформацію, вважаємо за необхідне внести зміни до статті 2125 КУпАП замінивши термін «конфіденційна інформація, що є власністю держави», на термін «службова таємниця». Термін «службова таємниця» міститься у ст. 352 Податкового кодексу України, у Законах України, «Про Національний банк України» (ст. 13), «Про міліцію» (ст. 3), «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» (ст. 12), «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» (ст. 22); підзаконних актах «Інструкція про оперативне інформування в органах і підрозділах внутрішніх справ, внутрішніх військах та навчальних закладах МВС України»; Постанові Правління НБУ «Про затвердження Положення про планування та порядок проведення інспекційних перевірок», Інструкції про організацію службової діяльності спеціальних підрозділів міліції охорони «Титан», Постанові КМУ «Про затвердження нового тексту Присяги працівника органів внутрішніх справ України» тощо. Зазначені нормативно-правові акти не містять визначення службової таємниці, хоча посилаються на неї. Як правило, ці нормативно-правові акти були прийняті до 2011 року, коли набув чинності Закон України «Про доступ до публічної інформації». Термін «службова інформація» є більш сучасним, оскільки використовується у нормативно-правових актах, прийнятих з початку 2011 року.

Різноманітні наукові підходи до змісту службової таємниці можна знайти у довідково-енциклопедичній літературі. Так, Ю.С. Шемшученко службову таємницю визначає як узагальнену назву відомостей (як правило, з обмеженим доступом), зміст яких відомий особі у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків, розголошення яких заборонено [51, с. 603]. Пізніше у Юридичній енциклопедії під редакцією Ю.С. Шемшученко це визначення було удосконалене та уточнене: службова таємниця – узагальнена назва відомостей, розголошення яких забороняється чинним законодавством або зумовлюється службовою необхідністю, які стали відомими, якими користуються у процесі та під час виконання своїх службових обов'язків службові особи. Є конфіденційною інформацією, різновидом професійної таємниці, що містить відомості з обмеженим доступом про діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, про особу [50, с. 527-528]. Російські науковці Л.П. Кураков та В.Л. Кураков розглядають службову таємницю як інститут цивільного права поряд із комерційною таємницею. Ці автори вважають, що «службова та комерційна таємниця – інформація, яка має дійсну або потенційну комерційну цінність в силу невідомості її третім особам, до неї немає вільного доступу на законній підставі, власник інформації вживає заходів до охорони її конфіденційності» [16, с. 570]. Цієї позиції дотримується і А.Б. Барихин – автор «Большого юридического энциклопедического словаря» [2, с. 578].

На нашу думку, найповніше визначення службової таємниці подав російський науковець В.О. Мазуров: службова таємниця – це охоронювані законом конфіденційні відомості про діяльність державних органів, доступ до яких обмежений законом у силу службової необхідності, а також які стали відомими державним органам і органам місцевого самоврядування тільки на законній підставі й у силу виконання їх представниками службових обов'язків, що мають дійсну чи потенційну цінність у силу невідомості їх третім особам, до них немає вільного доступу на законній підставі, власник відомостей вживає заходів до їхньої конфіденційності, незаконне одержання чи розголошення яких створює загрозу заподіяння шкоди власнику цих відомостей, надає йому право на захист відповідно до законодавства [17, с. 23].

На наш погляд, виходячи із зазначеного вище службовою таємницею може вважатися інформація, якщо вона відповідає наступним вимогам: 1) віднесена законом до службової інформації про діяльність державних органів, доступ до якої обмежений за законом чи в силу службової необхідності; 2) є інформацією з обмеженим доступом іншої особи (комерційна таємниця, банківська таємниця, таємниця приватного життя); 3) не є державною таємницею і не підпадає під перелік відомостей, доступ до яких не може бути обмежений; 4) отримана представником державного органу, органу місцевого самоврядування тільки в силу виконання обов'язків по службі у випадках і в порядку, установлених законом; 5) має дійсну чи потенційну цінність у силу невідомості її третім особам.

Таким чином, з урахуванням норм про інформацію з обмеженим доступом Закону України «Про доступ до публічної інформації» можна дати визначення службової таємниці, у тому числі, що використовується правоохоронними органами, як таємної інформації, що стала відомою службовій особі, яка постійно чи тимчасово здійснює функції представника влади, а також обіймає на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форми власності посаду, пов'язану з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або виконує такі обов'язки за спеціальним повноваженням, яка зобов'язана здійснювати заходи по недопущенню незаконного розголошення та використан-

ня такої інформації. Або ще службову таємницю можна визначити як охоронювані законом таємні відомості про діяльність державних органів, доступ до яких обмежений законом у силу службової необхідності, а також які стали відомими державним органам і органам місцевого самоврядування тільки на законній підставі й у силу виконання їх представниками службових обов'язків, що мають дійсний чи потенційну цінність у силу невідомості їх третім особам, до них немає вільного доступу на законній підставі, власник відомостей вживає заходів до їхньої таємності, незаконне одержання чи розголошення яких створює загрозу заподіяння шкоди власнику цих відомостей, надає йому право на захист відповідно до законодавства.

Висновок. Службова інформація та службова таємниця – це споріднені поняття. Проте існує різниця у ступені захисту такої інформації. Якщо дотримуватись логіки чинного законодавства, що свідчить про заміну терміну «конфіденційна інформація, що є власністю держави» терміном «службова інформація», то остання є конфіденційною інформацією. Відповідно до ст. 8 Закону України «Про доступ до публічної інформації» службова таємниця як інша передбачена законом таємниця є таємною інформацією на рівні з державною, професійною, банківською таємницями, таємницею досудового розслідування. Аналізуючи нормативно-правову складову та ступінь регламентованості роботи із службовою інформацією, приходимо до висновку, що її режим характерний для таємної інформації, оскільки відповідно до ст. 7 Закону України «Про доступ до публічної інформації» конфіденційною інформацією є інформація,

доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, та яка може поширюватися у визначеному ними порядку за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов. Під час правового регулювання процесу обігу конфіденційної інформації діє суто диспозитивний метод, суб'єкти владних повноважень не можуть мати конфіденційної інформації. Таким чином утворюється правовий казус: службова інформація є аналогом конфіденційної інформації, що є власністю держави, тобто є конфіденційною інформацією, яку суб'єкти владних повноважень не можуть використовувати. Тому ми пропонуємо замінити термін «службова інформація» на «службову таємницю» в усіх чинних нормативно-правових актах. Такий захід, на наш погляд, відповідатиме науковим розробкам та досягненням науки інформаційного права, позбавить негативного термінологічного різнобарв'я вітчизняне чинне інформаційне законодавство, що регулює порядок обігу службових відомостей.

Персональні ж дані, що використовуються у своїй роботі правоохоронними органами, є конфіденційною інформацією, тобто за чинним законодавством мають нижчий ступінь захисту, ніж службова таємниця. З точки зору захисту суб'єктів персональних даних, захист їх інтересів тільки посилюється, проте відбувається не прописана законодавством зміна рівня інформації з обмеженим доступом, у кожному окремому випадку необхідно вирішувати питання щодо застосування правил того чи іншого правового режиму, що у подальших дослідженнях повинно бути детальніше розглянуто.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДжЕРЕЛ:

1. Бараш Є.Ю. Інформаційне забезпечення управління Державною кримінально-виконавчою службою [Електронний ресурс] / Є.Ю. Бараш // Форум права. – 2011. – № 3. – С. 34–40. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-3/11beikvc.pdf>
2. Барихин А.Б. Большой юридический энциклопедический словарь. – М. : Книжный мир, 2003. – 720 с.
3. Бондаренко Є.Д. Особливості інформаційного забезпечення торговельного підприємства / Є.Д. Бондаренко // Актуальні проблеми сучасної науки : п'ята Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org/bondarenko-ed-osoblivosti-informatsionogo-zabezpechennya-torgovelnogo-pidpriemstva>.
4. Деякі питання практичного застосування Закону України «Про захист персональних даних» : Роз'яснення Міністерства юстиції України від 21.12.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0076323-11/print1329875570254855>.
5. Загальні правила поведінки державного службовця : Наказ Головного управління державної служби України 04.08.2010 № 214 // Офіційний вісник України від 03.12.2010 – 2010 р. – № 90. – с. 211. – ст. 3208. – код акту 53581/2010.
6. Інструкція про порядок забезпечення доступу до публічної інформації в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України : Наказ Міністерства оборони України 24.07.2012 № 490 // Офіційний вісник України від 08.10.2012 – 2012 р. – № 74. – с. 220. – ст. 3014. – код акту 63577/2012.
7. Інструкція про оперативне інформування в органах і підрозділах внутрішніх справ, внутрішніх військах та навчальних закладах МВС України : Наказ МВС України 22.10.2012 № 940 // Офіційний вісник України від 12.02.2013 – 2013 р. – № 9. – с. 115. – ст. 350. – код акту 65642/2013.
8. Інструкція про організацію службової діяльності спеціальних підрозділів міліції охорони «Титан» : Наказ МВС України від 25.11.2003 № 1432 // Офіційний вісник України від 20.08.2004 – 2004 р. – № 31. – с. 111. – ст. 2090. – код акту 29697/2004.
9. Інструкція про порядок забезпечення доступу до публічної інформації в Антимонопольному комітеті України : Розпорядження Антимонопольного комітету України 27.07.2011 № 406-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0974-11>.
10. Інструкція про порядок організації та проведення службового розслідування і службової перевірки в митній службі України : Наказ Державної митної служби України 13.08.2010 № 918 // Офіційний вісник України від 25.02.2011 – 2011 р. – № 12. – с. 82. – ст. 532. – код акту 54867/2011.
11. Інструкція про порядок проведення службового розслідування у Службі зовнішньої розвідки України : Наказ Служби зовнішньої розвідки України 06.02.2013 № 35 // Офіційний вісник України від 15.03.2013 – 2013 р. – № 18. – с. 74. – ст. 626. – код акту 66088/2013.
12. Коваль Р.А. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади / Р.А. Коваль // Теорія та практика державного управління : зб. наук. праць. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2006. – № 1 (113).
13. Кодекс професійної етики та поведінки працівників прокуратури : схвалено Всеукраїнською конференцією працівників прокуратури 28 листопада 2012 року ; Затверджено Наказом Генерального прокурора України від 28 листопада 2012 року № 123 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gp.gov.ua/ua/file_downloader.html.
14. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-X // Відомості Верховної Ради УРСР від 18.12.1984 – 1984 р. – № 51. – ст. 1122
15. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996 р. – № 30. – ст. 141.
16. Кураков Л.П., Кураков В.Л. Большой толковый словарь экономических и юридических терминов. – М. : Вуз и школа, 2001. – 720 с.
17. Мазуров В.А. Тайна: государственная, коммерческая, банковская, частной жизни. Уголовно-правовая защита : учебное пособие / Под научн. рук. д-ра юрид. н., проф. С.В. Землюкова – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2003. – 156 с.
18. Модельный закон об информатизации, информации и защите информации : Постановление № 26-7 от 18 ноября 2005 года : Принят на двадцать шестом пленарном заседании Межпарламентской Ассамблеи государств-участников СНГ [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_d09/print1329875570254855.
19. Перелік відомостей, що містять службову інформацію та яким присвоюється гриф обмеження доступу, «Для службового користування» в органах державної податкової служби України : Наказ ДПС України від 13.01.2012 № 35 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mk.sts.gov.ua/dostup-do-publichnoi-info/naybilsh-zapituvani-dokumenti/66665.html>.

20. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – ст. 112.
21. Порядок надсилання електронною поштою службових документів постановою Кабінету Міністрів України від 17 липня 2009 р. № 733 // Урядовий кур'єр від 05.08.2009 – № 140.
22. Порядок організації доступу до публічної інформації, що знаходиться у володінні Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України : Постанова правління Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України 20.12.2011 № 61 // Офіційний вісник України від 03.02.2012 – 2012 р. – № 7. – с. 117. – ст. 265. – код акту 60171/2012.
23. Правила етичної поведінки осіб рядового і начальницького складу Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України Наказ Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України 26.11.2012 № 681 // Офіційний вісник України від 04.01.2013 – 2012 р. – № 99. – с. 269. – ст. 4030. – код акту 65079/2012.
24. Про адміністративні послуги : Закон України від 6 вересня 2012 року № 5203-VI // Голос України від 06.10.2012 – № 188.
25. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань доступу до інформації : постанова Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 р. № 938 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/938-2011-%D0%BF>.
26. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – с. 314 – ст. 6.
27. Про доступ до публічної інформації: інформаційний прорив в Україні : Роз'яснення Міністерство юстиції України від 13.05.2011 // Дебет-Кредит (Галицькі контракти) від 08.08.2011 – 2011 р. – № 31. – с. 57.
28. Про затвердження Інструкції з діловодства в Міністерстві юстиції України : Наказ Міністерства юстиції України 02.07.2012 № 973/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0973323-12/print1360829079175702>.
29. Про затвердження Інструкції про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять службову інформацію : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 листопада 1998 р. № 1893 // Урядовий кур'єр від 10.12.1998.
30. Про затвердження Інструкції про порядок обліку, зберігання і використання документів та інших матеріальних носіїв інформації, які містять відомості, що становлять службову інформацію у митній службі України : Наказ Державної митної служби України від 06.11.12 № 627 // Урядовий кур'єр від 10.12.1998.
31. Про затвердження Інструкції про порядок проведення службових розслідувань в органах внутрішніх справ України : Наказ МВС України 12.03.2013 № 230 // Офіційний вісник України від 26.04.2013 – 2013 р. – № 30. – с. 48. – ст. 1043. – код акту 66722/2013.
32. Про затвердження нового тексту Присяги працівника органів внутрішніх справ України : Постанова Кабінету міністрів України від 28 грудня 1991 р. № 382 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/382-91-%D0%BF/print1361271632192225>.
33. Про затвердження Переліку відомостей, що становлять службову інформацію у Міністерстві юстиції України : Наказ Міністерства Юстиції України від 08.06.2011 № 1537/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v1537323-11/print1360829079175702>.
34. Про затвердження Положення про планування та порядок проведення інспекційних перевірок : Постанова Правління Національного Банку України від 17.07.2001 № 276 // Офіційний вісник України від 07.09.2001 – 2001 р. – № 34. – с. 152. – ст. 1602. – код акту 19807/2001.
35. Про захист персональних даних : Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 34. – ст. 481.
36. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – ст. 650.
37. Про міліцію : Закон України від 20 грудня 1990 року № 565-XII // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 4. – с. 20 – ст. 3.
38. Про Національний банк України : Закон України від 20 травня 1999 року № 679-XIV // Відомості Верховної Ради. – 1999. – № 29. – с. 238. – ст. 13.
39. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні 26 січня 1993 року № 2939-XII // Голос України від 02.03.1993.
40. Про правила етичної поведінки: Закон України від 17 травня 2012 року № 4722-VI // Голос України від 12.06.2012 – № 106.
41. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 року № 776/97-ВР // Відомості Верховної Ради. – 1998. – № 20. – ст. 99 – ст. 22.
42. Рішення Конституційного Суду України у справі щодо офіційного тлумачення статей 3, 23, 31, 47, 48 Закону України «Про інформацію» та статті 12 Закону України «Про прокуратуру» (справа К.Г. Устименка) від 30 жовтня 1997 року № 5-зп Справа N 18/203-97 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-97>.
43. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України № 1-9/2012 від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://zakon.rada.gov.ua/go/v002p710-12>.
44. Скиба Я.Д. Порядок визначення службової інформації: проблеми теорії та практики // Митна справа – № 2 (80). – 2012. – ч. 2. – книга 2 – С. 334–340.
45. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України : підручник / О.С. Захарова, В.Я. Карабань, В.С. Ковальський (кер. авт. кол.) та ін. Відп. ред. В. Маляренко. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 376 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://lawlib.at.ua/load/22-1-0-256>.
46. Судебные и правоохранительные органы Украины: учебник/ Под ред. проф. А.М. Бандурки.-Харьков : Ун-т внутр. дел, 1999. – 350 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://lawlib.at.ua/load/22-1-0-256>.
47. Типовий порядок обробки персональних даних у базах персональних даних : Наказ Міністерства юстиції України від 30.12.2011 № 3659/5 // Офіційний вісник України від 20.01.2012 – 2012 р., № 3. – с. 148. – ст. 104. – код акту 59972/2012.
48. Федоренко О.О., Керсіцький С.О., Курбатов А.І. Проблемні питання правового регулювання інформації з обмеженим доступом (державна таємниця та службова інформація) // Актуальні питання інноваційного розвитку : Науково-практичне видання / Національна академія правових наук України Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку НАПРН України – Випуск № 3 (2012) – Харків : Видавництво «Юрайт» – С. 167–180.
49. Юзікова Н.С. Судові та правоохоронні органи України : навчальний посібник. – Вид. четверте, перероб. і допов. – К. : Істина, 2006. – 320 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lawlib.at.ua/load/22-1-0-256>.
50. Юридична енциклопедія : в 6 т. / Редкол. : Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К. : «Укр. енцикл.», 1998 – Т.5. П-С – с. 733.
51. Юридичний словник-довідник : за ред. Ю.С. Шемшученка / Худож. оформ. В.М. Штогірина. – К. : Феміна, 1996. – 696 с.